

מבעד למסוה

(שעורים בהסתכלות)

את חטאי אני מוכיר — ההרגל לכתב במעט קלות ראש ומעט ליצנות (ולפעמים גם הרבה!) כבר היה לי לטבע שני וה"פונטיון" שלי לא יוכל לכתב כבר באפן אחר.

כמה פעמים נסיתי לעוב את מקומי בפנתי הנדחת ולעקר את דירתי זו החביבה עלי כנפשי והפצתי לטפס ולעלות אל העור בים שלנו וביחוד אל הסופנים הגדולים ה"ר ציני" ש"במדורהעליון, כמו למישל ד. צ. וינשטיין, איקס-מיקסידריקס, ודוקא באותיות לעזיות: X. Y. Z, או לכל הפחות בין סופרי ה"מכתבים למערכת" שם בעמוד האחרון עם השם לעילא ולעילא דוקא בר' בנימין שלנו — למען אדבר עמהם, עפ"י דרכם בכבוד ראש וברחילו ורחימו, ברבעי לאיש יהודי וסופר כשר, ואולם כנר אה נגור עלי מן השמים לשבת במדורה התחתון שלי ולהכין מטעמים לתלמידי האהובים בכל עש"ק, כאשר אהבו לבדח קצת את דעתם

בעתים קשות הללו ולהפיג את צערם מתור שחוק, מחמת שלדעתי ואולי גם לדעתכם אפשר להגיד דברים הכירציניים דוקא מתור הלצה ואיך אומר שם הפילוסוף שלנו? — איו לך דבר העומד בפני ה' צ' ו'... וגם את חטאי השני והגדול עלי להזכיר — עברתי בשתיקה גמורה בשעורי הקודם ע"א ענין חשוב ורבי-ערך העומד ברומו של עולמנו, כלומר על האדמורי"ם והצדיקים, נכדי הקדושים, שבאו לשכון כבוד בעיה"ק, וכל זאת — מחמת שהייתי טרוד, לא עליכם, בשבוע האחרון עם המשלחת היהודית לעמאן וביחוד מפני שהייתי סרסור לדבר-מצוח ועסקתי ברדיפת-שלום בין הני תרי-צדדיו, לקיים מה שנאמר: "בקש שלום ורדפו" ופירש"י — בקש לעשות עמו שלום כדי שתוכל לרדוף אותו אח"כ... ידעתי כי כבר עווני מנשוא ושתיקתי זו אינה יפה כלל, וע"כ אשתדל לגלות לכם רק טפח מהאספה שהיתה בשבוע זה בבית האדמו"ר מכנרדיון, כידוע לכם, בדלתים סגורות בדבר הקובלנות והטענות, כלומר הרכילות והלשון הרע שבין שני הצדדים...

ובכן, ויהי ערב ויהי בקר יום שלישי, לבשתי את האיציטלא-דרבנן שלי וחבשתי על פני את המסוה עם הפאות הארוכות והמסולסלות, גם תקעתי את המטפחת האדו-

מה לתור כיסי העמוק והכינותי את שתי רגלי ישר אל האדמו"ר. בדרכי הליכתי נזר דמנה לי אמנם עגלה יהודית עם פנס קטן מאחוריה, לפי הגזרה החדשה, כדי לקיים מה שנאמר: "וליהודים היתה אורה בכל מושבותם", כלומר: ב"מושב" שלהם במחילה... ואולם לא נסעתי, לא חלילה מפני שהוא יהודי, אלא פשוט מחמת חשש של שעטנו ממש כמו ה"חפץ חיים" שלנו בחו"ל; גם מכונת ערבית לא נזדמנה לי הפעם, כמו למשל למשלחת היהודית שלנו לעמאן או כמו למטרוניתא זו מביה"ם האויליני, שנסעה לחברתה בירי-הו עם תלמידותיה דוקא עם מנין שלם של "שופרים" ערביים ואוטומובילים חבוביים — בקצרה, הלכתי ברנל מפני כבודם של הו בניס זב"ה קבלתי שכר-הליכה לאלתר ובעולם-הזה...

כשנגשתי אל השער מצאתי את השמש קראתי לפניו בלחש את ה"אמרה": ג' פעמים כ"תרנגול" בערבית — והבין מיד כי זהו אחד מאנ"ש והכניסני בכבוד גדול לפני ולפנים, ואולם אני תרתי לי פנה חבויה באחורי הרבי מגור ובשעת-מעשה חבשתי היטב את המסוה על פני לבל תכירני חלילה הסיטרא-אחרא... באמצע ישבו על מדין שלשת האדמורי"ם, מימינם שלשה

רבנים מבי"ד של "התרנגול" ושני "קוקיים" משמאלם. פתח אחד הזוננפלדים, בלשון הכתוב ואמר:

על שלשה פשעי קוק ועל ארבעה לא אשיבנו:

על שנתן את ידו לשלום לגב' אוסישקין (הרפ"צ פרנק נסה אמנם להסביר כי זה היה דרך כפפות עבות של "בוקס", אבל ללא הועיל...)

והשנית, הן ידוע לכל כי שרים אצלו את "התקוה" ב"שלש סעודות", ממש כמנ אצל הציוניסטיין ימ"ש והוא מרקד לפניתם. (כאן הצהיר הכליצ'יושר שלו שמעולם לא אכל "שלש-סעודות" אצל הרב...)

והשלישית: וזהו סוד גלוי שהוא רקד עם החלוצות בגליל — כן!... (כאן נסתתמו טענותיו של אותו רב).

ואחרון אחרון חביב — מעשה רב אמתי: בבקרו את הגליל עם משלחת הרבנים הלך להשתטח על קברו של טרומי פלדור וחלל את כהונתו, כמסופר בפרוש כ"העולם", ולא זאת אלא כששאלו אותו על זה ענה כי קברי צדיקים אינם כטמאיו... (בשעת-מעשה הכניס הרבי את התנוד לתוך אונג...)

ושורת "ועל חטא" זו כתובה שחור על גבי לבן בצורת קובלנא חתומה, ומנחה לפני

האדמו"ר ויהודים כשרים נשבעו שבועה דאודיתא על זה!

אנכי הנני יהודי פשוט, אינני רב בישראל ולא אפוטרופוס לאודיתא. אבל בראותי את כל מהלך המשפט כמו ב"חלם" ובשמעי שם את כל הדלטוריא והקטגוריא שבין תלמידי-חכמים, זכרתי את דברי היינה בוכותים בין הרב והכמר להבדיל: "שניהם מסר...". ואגב עלה על זכרוני גם הנוטריקון של בעל-הטורים בסדרה של שבת זו על המלים: "ואלה המשפטים" וביחוד על המלה: "אשר", נוטריקון — אם שניהם רוצים, שניהם, כלומר שני הרבנים ר' קוק ור' חיים, בודאי רוצים בשלום אלא שהפמליא של-מטה, אלה ה"מרקדים" סביבם, מעכנניו, כל "הארגנים" והרוקמים למיניהם מוזאי גיסא וה"תרנגולים" וכל יתר העופות מאידך גיסא זה ירחם!

ובכל זאת יש תקוה כי השלום לא יהיה... *

מאשימים אותי שמלגלג אני תנוד על כל מחשבה טובה ומתאמץ להקטין את ערכה עוד קודם שהיא יוצאת מן הכח אל הפועל, ומסתמא יאמרו גם הפעם בניגע לרבנים שלנו.

אכל בבקשה מכם. חביבי התלמידים, האמינו לי כי לא התולים עמדי הפעם והמע-
שה דלקמן יוכיח:

אהר מתלמידי החשובים שעדותו נאמנה מאד, ספר לי מעשה שהיה בכפר-גלעדי בשעה שהמשלחת של הרבנים שנסעה בזמן האחרון בכל קבוצות הנליל כדי להכשיר את הישוב, כידוע, כשהגיעה החבריא לכפר-גלעדי נפלו החלוצים על המצאה ובהרו מתוכם פהאחד באיכח שישא ויתן עם הרבנים בכל עניווי-
הכשרות, וכמי-כסבורים אתם — בהרו? ברבי פרנץ, גוי הולנדי שנשבה בין העכו"ם בכפר-גלעדי, אחד מבני יפת המתגלגל באהלי שם, יודע לדבר עברית לא כגוי ולעבד כשני גויים ובעתותיו הפנויות הוא יושב ושומר על קברו הקדוש — כך הוא אומר — של מביאל הלפרין...

פתח הרב ואמר: "היש כאן מקוה?" — "כאן לא מקוה — ענה פרנץ בעברית טהורה — כאן כפר-גלעדי..."

— "כונתי לא למקוה-ישראל אלא למקוה כשרה של ישראל לטבילה" — תקן הרב. — "אה, להתרחץ? מדוע לא? — טען הגוי — בבקשה! אם רק תשלמו את ההוצאות..."

והרבנים הביטו זא"ז בחשתוממות. — "ושוחט יש לכם?" — שאל הרב חחדש מיפו.

— "שוחט אינו בכפר-גלעדי, — ענה ההולנדי — הוא בחיפה כמדומני עם הנכרת שוחט..."

— "כונתנו — חטף הרב הראשי שלנו, לשוחט תרנגולות ובשר כשר" ובשעת-מעשה העביר בורת הימנית על אצבעו השמאלית לאות של שחיטה.

— אתה שוחט? ... בבקשה, אם הרבנים הפצים, אדרבה יקמץ לי עבודה.

נתפעל הרב קוק וקרא בהתלהבות: "עבד אני לעם קדושים! חלוצינו לא רק גבורים הם בכח אלא גם ביראת-שמים!" — והרב משה חרל"פ שפשה את שתי ידיו מתור שביעת-רצון ואמר לחבריו: "רואים אתם? איאפשר לערך נשמה יהודית... צריך רק להלחיב בהם את הזיק היהודי..."

והחבריא עומדת מרחוק צעירים וצעירי רות, וכיתהנקים מתוך צחוק, וכיחזרו הרבנים ממסעם בארץ ספרו כי הרשם הכי טוב שעשה עליהם היה ב-
כפר-גלעדי! ...

* * *

מתלא בפני חבריות: "כל שיחה סופה מיתה", ומכיון שדברנו קדם על המדרה של "משפטים" נזכרתי גם בענין חרציות של השבוע הזה.

וראשית כל דבר צריך אני להביע בשמי ובשם כל תלמידי דבכל אתר ואתר את

גדל צערנו על האסון שקרה לשנים מבני עשרת-השבטים, שהלכו לעולמם באמצע הדרך ע"י שני שודדים מבני-דורנו. ביחוד גדל צערי מאד שלא קרה המעשה אצל כפר מ ש ל ה מ, כמו שקרה לאוסטרלים אצל סרפנדאל-חרבי, ועשו שם "חרב" שני וברכו עליו "בורא מאורי האש" כידוע.

ואולם, אין רע בלי טוב. בדיעבד, נעשה שמה בעירנו ומאחר-המעשה התחילו סובבים ה"כליזמר" ברחובותינו ובכל הדרכים ומבקשים לעשות "בום-בום" והשמירה מעולה בכל הדרך ליפנו. חסרה שמירה כזו גם בדרך שכם והברון....

מסתמא קראתם, תלמידי החביבים, את כל פרטי הענין בעתונים, ואולם, כפי הנראה, טעו שני השודדים המסכנים כי כונתם היתה לא דוקא המזומנים ולא ה"קמביאל" מ י פ ו שנמצא בשעת-מעשה בשער העמק ופחד שמא יכניסו לו "נול" בתוך השער... אלא שטעות גוי וביחוד שני גויים מותר!

ואגב מהרהר אני בלבי ואומר: אלמלי היו שני ה"משולחים" דנו מאחב"י, למשל, לא היו מחפשים כ"כ אחרי השודדים ופשי-טא שלא היו מוצאים אותם, כנחוגי. אלא שמכיון שבהם תליא מילתא, יצאו פקודות מכל צד לדרף אחריהם ולהביא את ה"צפרים" חיים או מתים וכמעט שהדביקום השוטרים

אלא שאיתרע מזלם ופתאום אזלו הכדורים, ועב שהביאו "צדה לדרך" במכונת מיוחדת בלילה — "והילך איננו" ובמקום הבורחים הובילו אחרים "השודים", במחותנים מצד ההתן בכבלי-ברזל והכיאו אותם אחר כבוד ישר אל ה"חד-גדיא". ובינתים, צריך להודות על האמת: הודות לחריצותם של שוטרינו, נתפשו תומ"י שנים — שני ה נ ר צ ח י מ... ומה אגיד לכם, רבותי? — בינתים קיימו בני עשרת-השבטים את הפסוק: "לעשות נקמה בגויים", כדבעי למיהוי. עמדו החיילים שלהם לפני הקסרקטין וככדו את כל עוברי-דרך מבני-דורנו הקטנים עם הגדולים בקריאות "הידד!" בלשונם ועפ"י דרכם; ומחמת שאין עכשיו עונת הפרחים, כידוע, השליכו החיילים מכל הבא בידם על ראשי ידידיהם ואנשי-בריתם, מהגוארדיה של ר' משה קוימא, קליפות תפ"ז, קופסאות ריקות של סרדינים וקליפות ביצים (כנראה, מאלה שנשארו מר' יעקב מאיר בעמאז) ואפילו פחים ריקים...

בעיני ראיתי שיד זקן רוכב על סוס, שפניו שוהו החיילים מול ה"סולל" בכבוד גדול, אחד מהם אחז ברסן הסוס והשני הכה בו מאחור ובטעות חצליף על הזקן אחת למעלה ושבע למטה, וקראו לפניו בקול, כהמן בשעתו: "ככה יעשה לבלאדי עראב!", והוא, כלומר הזקן, שמח ואמר אלי: שמע, יח חווצנצחא,

מה אומרים האנגלים: "ב ל א ד י ל ע ר א ב ! (הארץ היא לערכים! . . .) ומרב שמחה נתפרץ הסוס והפיל את רוכבו לקריאת "הידד!" של החיילים. ואני אמרתי בשעת מעשה: הם ביניהם, אש ביניהם, שטן ביניהם ושלום על ישראל!

* * *

אין מה לדבר, פעולות הממשלה החדשה של הפועלים בלונדון נכרות כבר בירושלם, והא ראייה: בשבוע האחרון עלה מחיר הפתקאות של "המשביר" בכמה נקודות...

ואגב, ששון ושמחה במחנת הפועלים ובחוגים הנבוהים שלהם מתלחשים בסוד כי החבר רמסס נקדונלד שלח מכתב לידידו בן-צבי, רמסס השני, והודיע לו בסוד כי מחמשים מליון הפונטים שיקצבו בממשלה לטובת מחוסרי-העבודה ישלחו לא"י מ ל י ו ן פ ו נ ט א ד ו ר ק בשביל פועלים ס א ר ג ג י מ . . .

ואולם, חושש אני כי בינתים ידרו המושל שלנו עוד לפני עזבו אותנו לארנו את הפועלים מבני-דורנו כדי ששיגו חלקם בערך יחסי, כלומר את כל הכסף וענין כדורי ובתי-הספר שלנו — יוכיח! ...

עז מות